

Opinia Komitetu Regionów „Zielona księga »Promowanie mobilności edukacyjnej młodych ludzi«”

(2010/C 175/08)

KOMITET REGIONÓW

- Z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji, by wraz z zieloną księgą „Promowanie mobilności edukacyjnej młodych ludzi” rozpocząć ogólnoeuropejską debatę, której celem jest omówienie możliwości lepszego wspierania mobilności, określenie istniejących przeszkód w transgranicznej mobilności młodych ludzi i zwrócenie uwagi na korzyści płynące z doświadczeń nabytych w ramach mobilności.
- Jest zdania, że zajęcie się zagadnieniem mobilności edukacyjnej na szczeblu europejskim przyniesie znaczną wartość dodaną i zapewni istotny bodziec do tworzenia europejskich oraz krajowych, regionalnych i lokalnych programów, instrumentów i inicjatyw w zakresie wspierania transgranicznej mobilności edukacyjnej młodzieży.
- Po raz kolejny podkreśla swe poparcie dla mobilności w Europie i poza jej granicami. Podobnie jak Rada i Komisja jest zdania, że okres nauki za granicą powinien stopniowo stać się dla wszystkich młodych ludzi w Europie regułą, a nie wyjątkiem.
- Zwraca uwagę na ważny wkład władz lokalnych i regionalnych w promowanie mobilności edukacyjnej, obejmujący w szczególności informowanie, doradztwo i podnoszenie świadomości, jak również w większości przypadków działania wspierające w zakresie zapewniania jakości i finansowania. Wskazuje także, że często to właśnie małe projekty w zakresie mobilności, co do których decyzje zapadają na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym, mają decydujące oddziaływanie i przyczyniają się do wzmocnienia europejskiego sposobu myślenia, aktywnego obywatelstwa i demokracji.
- Apeluje w związku z tym do Komisji, by przy opracowywaniu i wdrażaniu programów na rzecz mobilności w większym stopniu brała pod uwagę podstawową rolę władz lokalnych i regionalnych, stale angażując je w przygotowywanie programów.

Sprawozdawca: Ursula MÄNNLE (DE/PPE), posłanka do parlamentu Bawarii

Dokument źródłowy: Zielona księga „Promowanie mobilności edukacyjnej młodych ludzi”

COM(2009) 329 wersja ostateczna

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

1. Z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji, by wraz z zieloną księgą „Promowanie mobilności edukacyjnej młodych ludzi” rozpocząć ogólnoeuropejską debatę, której celem jest omówienie możliwości lepszego wspierania mobilności, określenie istniejących przeszkód w transgranicznej mobilności młodych ludzi i zwrócenie uwagi na korzyści płynące z doświadczeń nabytych w ramach mobilności.

2. Po raz kolejny podkreśla swe poparcie dla mobilności w Europie i poza jej granicami. Podobnie jak Rada i Komisja jest zdania, że okres nauki za granicą powinien stopniowo stać się dla wszystkich młodych ludzi w Europie regułą, a nie wyjątkiem.

3. Zwraca uwagę na to, że wspieranie mobilności uczących się i nauczycieli stanowi centralny element współpracy edukacyjnej w Europie i, zgodnie z Traktatem, cel działań Unii Europejskiej w dziedzinie kształcenia.

4. W związku z tym Komitet jest zdania, że zajęcie się tym zagadnieniem na szczeblu europejskim przyniesie znaczną wartość dodaną i zapewni istotny bodziec do tworzenia europejskich oraz krajowych, regionalnych i lokalnych programów, instrumentów i inicjatyw w zakresie wspierania transgranicznej mobilności edukacyjnej młodzieży.

5. Uważa, że prowadzenie pogłębionej wymiany informacji i doświadczeń między państwami członkowskimi przynosi znaczne korzyści i przypisuje w tym kontekście dużą wagę zwłaszcza rozpowszechnianiu przez Komisję wzorcowych rozwiązań stosowanych przez państwa członkowskie.

6. Popiera szerokie podejście przedstawione w zielonej księdze, którego głównym punktem zainteresowania jest sytuacja wszystkich młodych ludzi w różnych kontekstach edukacyjnych i w którym uwzględnione są przy tym wszystkie obszary formalnego, pozaformalnego i nieformalnego uczenia się.

7. Zwraca uwagę na ważny wkład władz lokalnych i regionalnych w promowanie mobilności edukacyjnej, obejmujący w szczególności informowanie, doradztwo i podnoszenie świadomości, jak również w większości przypadków działania wspierające w zakresie zapewniania jakości i finansowania.

Wzrastające znaczenie mobilności edukacyjnej

8. Podziela ocenę Komisji, że mobilność edukacyjna – tzn. pobyt za granicą w celu zdobycia nowych umiejętności i nowej wiedzy – jest jedną z podstawowych możliwości dla młodych ludzi, by móc poczynić postępy w rozwoju osobistym, uzyskać dostęp do nowej wiedzy, poszerzyć swe umiejętności językowe, zdobyć umiejętności międzykulturowe i zwiększyć swe szanse na rynku pracy.

9. Jest przekonany, że w czasach coraz szybciej postępującej globalizacji i ponadgranicznych powiązań między wszystkimi dziedzinami życia i pracy jeszcze większego znaczenia nabywają kompetencje międzykulturowe, znajomość języków i międzynarodowa wiedza.

10. Zgadza się z Komisją, że mobilność wzmacnia u młodych ludzi poczucie europejskiej tożsamości i europejskiego obywatelstwa oraz zapobiega ksenofobii. Zwiększa ona także przepływ wiedzy, który jest jednym z fundamentów przyszłości Europy opartej na wiedzy.

11. Zgadza się z Komisją, że mobilność edukacyjna powinna stać się trwałym elementem europejskiej tożsamości i być dostępna dla wszystkich młodych ludzi w Europie, co przyczyni się do zagwarantowania konkurencyjności Unii Europejskiej w przyszłości, budowania społeczeństwa opartego na wiedzy i osiągnięcia celów strategii lizbońskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia.

12. Podziela wprawdzie ocenę Komisji, że ogólnie nadal jeszcze zbyt mała liczba młodych ludzi wyjeżdża za granicę, aby uczyć się lub szkolić, ale zauważa jednocześnie, że w zielonej księdze nie uwzględniono licznych finansowych i organizacyjnych środków służących wspieraniu mobilności oferowanych w państwach członkowskich równoległe do programów UE.

13. Wskazuje na fakt, że państwa członkowskie oraz władze lokalne i regionalne, podobnie jak szkoły, wyższe uczelnie i inne instytucje edukacyjne i organizacje młodzieżowe, przedsiębiorstwa, stowarzyszenia i związki wspierają szereg rozwiązań na rzecz mobilności, które służą formalnemu, pozaformalnemu i nieformalnemu uczeniu się.

14. Zwraca uwagę, że często to właśnie małe projekty w zakresie mobilności, co do których decyzje zapadają na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym, mają decydujące oddziaływanie i przyczyniają się do wzmocnienia europejskiego sposobu myślenia, aktywnego obywatelstwa i demokracji.

Warunki zwiększenia mobilności młodych

15. Uważa dostępność szerokich i ukierunkowanych informacji oraz rzeczowego, dostosowanego do indywidualnych potrzeb osobistego doradztwa na szczeblu lokalnym za kluczowe kryterium dla zaistnienia i pomyślnego przebiegu fazy mobilności.

16. Dostrzega zapotrzebowanie na dodatkowe informacje dotyczące środków wspierania mobilności innych niż programy UE i w tym kontekście za pomocne uważa zebranie informacji o możliwościach już istniejących w państwach członkowskich, np. w formie wademekum dostępnego także w wersji elektronicznej.

17. Jest zdania, że obok jakości, przejrzystości, kompatybilności i akceptowalności zagranicznych ofert edukacyjnych i dyplomów na gotowość do mobilności mają wpływ zwłaszcza instytucjonalne i socjalne warunki ramowe oraz kwestie finansowe.

18. Uważa za konieczne, by przybliżyć młodym ludziom różnorodne korzyści, jakie przynoszą wyjazdy w ramach mobilności, pokazać im istniejące możliwości wsparcia i przekonać ich o przydatności pobytu za granicą.

19. Zwraca uwagę na to, że na niektóre przeszkody dla mobilności tylko w ograniczonym stopniu można wpłynąć z zewnątrz, i podkreśla swe przekonanie, że zwiększenie mobilności wymaga wysokiego stopnia gotowości, czasu, wysiłków i otwartości wszystkich zainteresowanych stron.

20. Odnotowuje w związku z tym brak w zielonej księdze odniesienia do indywidualnej odpowiedzialności młodych za to, by pomimo istniejących przeszkód w mobilności wykazać się własnym zaangażowaniem i inicjatywą, tzn. by poprzez udział w zorganizowanych systemach wymiany podjąć próbę pokonania występujących trudności. Zwraca w tym kontekście uwagę na znaczenie działań rozbudzających i wspierających inicjatywę młodych.

21. Zdaniem Komitetu w zielonej księdze należałoby także podkreślić ważną rolę rodziny, gdyż gotowość do wyjazdu za granicę w celach edukacyjnych musi zostać odpowiednio wcześniej rozbudzona w ramach rodziny. Wymaga to, by rodzice znali istotne korzyści płynące z pobytów za granicą, motywowali dzieci do mobilności i w miarę możliwości wspierali je w przygotowaniach do wyjazdów i w ich trakcie. W tym kontekście dużym wyzwaniem jest dotarcie do grup społecznych o najniższym poziomie wykształcenia i znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej.

22. Zdecydowanie opowiada się za tym, by w programy na rzecz mobilności w większym stopniu angażować grupy znajdujące się w niekorzystnej sytuacji ekonomicznej lub społecznej, osoby o specjalnych potrzebach i młodzież ze środowisk imigranckich oraz w razie potrzeby umożliwić im uzyskanie dodatkowego wsparcia w formie wyższego stypendium, ponieważ grupy te często mają do czynienia ze szczególnie trudnymi utrudnieniami.

23. Choć żądanie zwiększenia transgranicznej mobilności edukacyjnej jest uzasadnione, ostrzega, by nie odbyło się to kosztem jakości kształcenia oraz innych zadań i potrzeb szkół, wyższych uczelni, ośrodków kształcenia zawodowego i innych instytucji oświatowych – np. z punktu widzenia planowania roku szkolnego czy długoterminowej organizacji procesu nauki.

24. Opowiada się za kontynuowaniem sprzyjających mobilności programów UE w dziedzinie kształcenia po 2013 r. i wzywa Komisję, Radę i Parlament Europejski, by w ramach przygotowywania perspektywy finansowej na lata 2014–2020 odpowiednio wcześniej uwzględnić w planach wystarczające środki na ten cel.

25. Wyraża zadowolenie z tego, że w zielonej księdze wielokrotnie wspomina się o istotnym wkładzie szczebla lokalnego i regionalnego w promowanie mobilności. Apeluje w związku z tym do Komisji, by przy opracowywaniu i wdrażaniu programów na rzecz mobilności w większym stopniu brała pod uwagę podstawową rolę władz lokalnych i regionalnych, stale angażując je w przygotowywanie programów.

26. Opowiada się za tym, by dążenie do wspierania mobilności młodych ludzi także w wymiarze międzyzawodowym znajdowało odzwierciedlenie w sposobie ukształtowania wspólnotowych programów na rzecz uczenia się przez całe życie. Można by na przykład stworzyć dla uczniów każdego rodzaju szkół możliwość uzyskania wsparcia w odniesieniu do wyjazdów za granicę w celu odbycia praktyki zawodowej w przedsiębiorstwie lub innej placówce pozaszkolnej.

27. Zaleca, by znacznie zmniejszyć obciążenia administracyjne związane z unijnymi środkami na rzecz mobilności oraz uprościć rozbudowane formularze wniosków.

28. Zwraca uwagę właściwych organów szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego na fakt, że środków finansowych uwolnionych w dziedzinie kształcenia w związku ze spadkiem przyrostu naturalnego w państwach członkowskich Unii Europejskiej nie trzeba przesuwac do innych obszarów, ale można je wykorzystać na wspieranie mobilności edukacyjnej pod kątem jej jakości i ilości wyjazdów.

29. Zachęca państwa członkowskie i władze lokalne i regionalne, by w ramach zakresu swych kompetencji i zadań wspierały mobilność i przyczyniały się do usuwania przeszkód ją utrudniających.

30. Jest zdania, że makroregiony, które w Unii Europejskiej liczącej obecnie 27 państw członkowskich odgrywają coraz większą rolę, mogą wnieść ważny wkład także we wspieranie mobilności edukacyjnej.

31. Zaleca władzom lokalnym i regionalnym, by poprzez rozwiązania sprzyjające mobilności powiązane z partnerstwem regionów i miast przyczyniały się do rozwoju pozaformalnego uczenia się.

32. Uważa za konieczne, by w coraz bardziej globalizującym się społeczeństwie opartym na wiedzy także nauczyciele, edukatorzy i pracodawcy, jak również całe społeczeństwo, w większym stopniu uświadamiali sobie znaczenie międzynarodowych kompetencji.

Nowe partnerstwo na rzecz mobilności

33. Podziela ocenę Komisji, że w celu znacznego zwiększenia oferowanych młodym możliwości w zakresie mobilności konieczne są uzgodnione działania w ramach wszystkich sektorów, co wymaga zawarcia nowego partnerstwa, w którym władze publiczne współpracowałyby w sprawach kształcenia i młodzieży ze społeczeństwem obywatelskim, przedsiębiorstwami i wieloma dalszymi podmiotami.

34. Opowiada się za tym, by we wszystkich dziedzinach i na wszystkich szczeblach podjąć wysiłki w celu pełnego wykorzystania dostępnych możliwości w zakresie mobilności oraz znalezienia nowych sposobów wspierania mobilności.

35. Zgadza się z Komisją, że grupy opiniotwórcze – takie jak nauczyciele, prowadzący szkolenia, osoby pracujące z młodzieżą i byli uczestnicy programów na rzecz mobilności – odgrywają kluczową rolę we wspieraniu mobilności młodych ludzi i wzywa w związku z tym, by w przyszłych przetargach i programach nowej generacji w większym stopniu podkreślać ważną rolę tych grup.

36. Z zadowoleniem przyjmuje nowy program Comenius-Regio, który umożliwia udział placówek pozaszkolnych i ma na celu wspieranie europejskiej współpracy w dziedzinie edukacji szkolnej na szczeblu regionów i gmin, w ramach której partnerzy mogą wspólnie pracować nad zagadnieniami ważnymi dla obu stron, wymieniać doświadczenia i rozwijać trwałe struktury współpracy.

37. Z uwagi na podział kompetencji w dziedzinie kształcenia oraz zróżnicowanie podmiotów działających w tej dziedzinie jest przeciwny żądaniu Komisji, by władze europejskie, krajowe i regionalne współpracowały z instytucjami edukacyjnymi, organizacjami społecznymi i władzami lokalnym w celu połączenia ich możliwości w zakresie finansowania mobilności.

38. Podaje pod rozważę fakt, że połączenie środków finansowych również nie powiększy ich dostępnego zasobu, i opowiada się w związku z tym w pierwszym rzędzie za poprawą jakości istniejących programów i lepszym informowaniem o dostępnej ofercie.

39. Wzywa władze lokalne i regionalne, by w celu wspierania mobilności edukacyjnej nie tylko realizowały projekty w ramach programu uczenia się przez całe życie, ale także dogłębnie przeanalizowały, w jakim stopniu rozwiązania na rzecz mobilności, np. w ramach dwu- lub wielostronnych partnerstw regionów w dziedzinie kształcenia zawodowego, można finansować także ze środków europejskich funduszy strukturalnych.

40. Zachęca szkoły wyższe, by w celu wspierania mobilności zbadały nowe formy współpracy między instytucjami publicznymi a sektorem prywatnym.

41. Apeluje do przedsiębiorstw, by zwłaszcza w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego oraz badań naukowych przyczyniały się do wspierania mobilności i pomimo czasem znacznych różnic strukturalnych w systemach kształcenia zawodowego wspierały programy na rzecz mobilności uczniów oraz inwestowały w wiedzę, umiejętności i kompetencje także w obecnych, trudnych dla gospodarki, czasach.

42. Przypomina swe poparcie dla pilotażowego projektu „Erasmus dla przedstawicieli samorządów lokalnych i regionalnych”⁽¹⁾, który ma stworzyć tym przedstawicielom możliwości poszerzenia wiedzy, zdobycia nowych doświadczeń oraz wymiany sprawdzonych rozwiązań.

43. Choć sądzi, że wirtualna mobilność może jedynie towarzyszyć doświadczeniu fizycznej mobilności i nie może jej zastąpić, jest jednak przekonany, że wirtualna mobilność może wnieść cenny wkład w mobilność fizyczną, ponieważ jest w stanie znacznie ułatwić młodym ludziom przygotowanie się do etapu fizycznej mobilności i wpłynąć na długotrwałą poprawę jej jakości.

Określenie docelowych poziomów mobilności na szczeblu europejskim, regionalnym i lokalnym

44. Zwraca uwagę na konkluzje Rady z 12 maja 2009 r. w sprawie strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia, w których wzywa się Komisję, by do końca 2010 r. opracowała propozycję dotyczącą poziomu referencyjnego wyznaczającego średni europejski wynik („europejski poziom odniesienia”), który powinien uwzględniać aspekty ilościowe i jakościowe. Z dużym zainteresowaniem oczekuje wyników tych prac.

45. Przypomina, że poziomy referencyjne wyznaczające średni europejski wynik nie określają celów dla poszczególnych państw ani decyzji, które muszą podjąć rządy państw, choć krajowe działania podejmowane zgodnie z krajowymi priorytetami przyczyniają się do osiągnięcia tych poziomów referencyjnych.

46. W związku z wezwaniem Komisji, by w uzupełnieniu poziomów referencyjnych wyznaczających średni europejski wynik wytyczyć oddzielne poziomy docelowe dla regionów, wyższych uczelni, szkół, przedsiębiorstw i stowarzyszeń, zwraca szczególnie uwagę na to, że wytyczanie krajowych czy regionalnych poziomów docelowych należy do kompetencji państw członkowskich.

47. Z naciskiem zaznacza, że tworzenie nowych wskaźników i poziomów docelowych może w zależności od okoliczności spowodować znaczne dodatkowe obciążenia administracyjne i finansowe dla szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego i dlatego też – w kontekście starań Komisji o ograniczenie biurokracji – powinno zostać przeprowadzone tylko w przypadku pozytywnego wyniku szczegółowej analizy kosztów i korzyści.

48. Wzywa Komisję, by po dokonaniu oceny wyników konsultacji opracowała zestawienie najlepszych wzorców z konkretnymi, możliwymi do wprowadzenia w praktyce rozwiązaniami dla obecnych problemów w dziedzinie wspierania mobilności oraz by następnie udostępniła to zestawienie decydentom na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Bruksela, 10 lutego 2010 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

⁽¹⁾ Biała księga Komitetu Regionów w sprawie wielopoziomowego sprawowania rządów, Cdr 89/2009.